

Aan: Vaste Commissie OCW
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: behandeling Erfgoedwet

Kenmerk: AM-BdB/2015JBCS205

Datum: 13 april 2015

Geachte Commissieleden,

Binnen enkele weken behandelt uw Commissie de door de Minister Bussemaker van OCW ingediende Erfgoedwet. Onderdeel van deze wet is straks ook de Monumentenwet waarin de belangrijkste regels en uitgangspunten ten aanzien van de archeologische monumentenzorg in Nederland zijn opgenomen.

Wij vragen uw aandacht voor de *werkelijke werking* van de archeologische monumentenzorg in Nederland de afgelopen jaren. Wat tot een zeer specifieke bescherming van de archeologische vindplaatsen en hoog potentiële archeologische zones had moeten leiden, is uitgemond in een praktijk waarbij de archeologie op gemeentelijk niveau, via de dubbelbestemming, een algemene claim legt op soms meer dan 75% van het gemeentelijke oppervlak.

In de bijlage bij deze brief is op hoofdlijnen beschreven en verklaard hoe de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz, 2007) in het ruimtelijke ordeningsproces is doorgeschoten.

Om het kernachtig samen te vatten: *Nederland loopt vol met archeologische dubbelbestemmingen en veel gemeenten zijn bijna één grote archeologische dubbelbestemming geworden.*

Middelhoge, middellage en lage potenties zijn daarbij meestal ook vertaald naar archeologische dubbelbestemmingen. Archeologische waarden- en verwachtingskaarten houden bovendien niet of nauwelijks rekening met belangrijke indicaties op de afwezigheid van archeologie, zoals (sterk) verstoorde bodems als gevolg van de mechanisatie en grootschalige bodembewerkingen door de agrarische sector de afgelopen 50 jaar. Dit is een werking van de wet die nooit is beoogd en als gevolg heeft dat er nu veel zinloos archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Bij de behandeling van het wetsvoorstel in 2004 werd door het CDA en de VVD hiervoor al gewaarschuwd. Dit klemt des te meer daar grondeigenaren (waaronder agrariërs) onnodige beperkingen worden opgelegd en met onnodige onderzoekskosten worden opgezadeld.

De belangrijkste oorzaak van dit probleem ligt in:

1. het gebrek aan eenduidige richtlijnen voor het definiëren van archeologische potenties (in vaktaal: verwachtingen), en
2. het ontbreken van eenduidige regels voor het leveren van een onderbouwing van vrij te stellen oppervlaktes en dieptes in het kader van de planregels.

Een onderzoek dat gericht was op specifieke kennisverwerving met betrekking tot verstoorte bodems, in opdracht van LTO en mede gefinancierd door het Ministerie van OCW, heeft de Rijksdienst Cultureel Erfgoed niet tot het inzicht gebracht dat bestemmingsplannen in specifieke gevallen hierdoor grote vrijstellingen zouden mogen bevatten. Hierdoor is nog steeds geen invulling gegeven aan de door uw Kamer aangenomen motie Snijder-Hazelhoff en Koopmans (CDA-VVD) om te komen tot een forse reductie van de kosten voor archeologisch onderzoek in Nederland.

Bovendien worden soms sterk verouderde bodemkaarten gebruikt, als basis voor de archeologische waarden- en verwachtingskaarten.

De archeologische verwachting van de Nederlandse bodem op deze kaarten wordt door de archeologische beroepsgroep te optimistisch ingeschat. De financiële gevolgen van gebrekkige - want van zeer wisselende kwaliteit - archeologische waarden- en verwachtingskaarten zijn echter niet voor rekening van de archeologische wereld, maar voor de grondeigenaren, de huiseigenaren, de bouwers, projectontwikkelaars, agrariërs, ontgronders en baggeraars.

De minister van OCW kan dit probleem oplossen door in de huidige wet een bepaling op te nemen dat deze kaarten, en de doorvertaling naar planregels, moeten worden opgesteld op basis van *expliciete, actuele en specifiek lokale archeologische en bodemkundige informatie*. Dit houdt in dat zo'n kaart bijvoorbeeld ook moet ingaan op de statistische relevantie van het archeologische verwachtingsmodel. Ook zouden alle archeologische indicaties op verstoorde bodems in deze kaarten een structurele plaats moeten krijgen.

Een dergelijke bepaling zal er voor zorgen dat gemeenten - en haar inwoners en het bedrijfsleven - betrouwbare en realistische archeologische waarden- en verwachtingskaarten krijgen. Als er dan straks archeologisch onderzoek wordt opgelegd aan een vergunningaanvrager of initiatiefnemer, is de kans ook veel groter dat zo'n onderzoek werkelijk tot kennisvermeerdering leidt en daarmee onze geschiedenis echt kan worden herschreven.

Door de huidige praktijk van de Wet op de archeologische monumentenzorg komt het voor dat in een bepaalde gemeente slechts 2% van door gemeenten opgelegde archeologische onderzoeken aan burgers en het bedrijfsleven tot een opgraving leidt. In 98% van de gevallen bleek dit opgelegde archeologisch onderzoek geen nieuwe kennis te genereren. Accurater waarden- en verwachtingskaarten zijn daarmee niet alleen beter voor de BV Nederland, maar ook voor het draagvlak van de archeologie.

Mocht uw Commissie of enkele leden van uw Commissie nadere informatie wensen, dan zijn wij die uiteraard bereid te verstrekken.

Hoogachtend,

namens A=M

Drs. J.N.W. Breimer

namens Buro de Brug B.V.

Drs. ing. C. Sueur

Drs. J.W. Oudhof

bijlage 1: Archeologie in de ruimtelijke ordening: een schot hagel!